

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 18 lipca 2019 r.

BADK.DPK.133.39.2019 MKo

P9-22/19	Data wpływu petycji 7 maja 2019 r. (uzupełniona 21 maja 2019 r.)
	Data sporządzenia informacji o petycji 16 lipca 2019 r.

**USTAWA O OCHRONIE I POMOCY
DLA POKRZYWDZONEGO I ŚWIADKA**

TEMAT

**WPROWADZENIE DWUINSTANCYJNOŚĆ POSTĘPOWANIA ORAZ
KONTROLI SĄDOWO-ADMINISTRACYJNEJ**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 12 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, w celu wprowadzenia dwuinstancyjności postępowania przy wydaniu zarządzenia o zastosowaniu środków ochrony i pomocy oraz kontroli sądowno administracyjnej tych zarządzeń.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o podjęcie prac legislacyjnych dotyczących zmiany ustawy o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, poprzez nadanie nowego brzmienia następującym przepisom ustawy:

- art. 12 ust. 5 – „Osoba, której odmówiono udzielenia środków ochrony i pomocy, może w terminie 7 dni od dnia powiadomienia o odmowie złożyć wniosek do Komendanta Głównego Policji (KGP) o ponowne rozpatrzenie sprawy. Właściwy komendant, za pośrednictwem którego złożono wniosek o ponowne rozpoznanie, może przychylić się do wniosku lub niezwłocznie przekazać wniosek wraz z aktami do KGP”.

- art. 12 ust. 6 – „Od orzeczenia KGP z ust. 5 przysługuje wnioskującemu zażalenie w trybie postępowania przed sądami administracyjnymi do właściwego miejscowo sądu administracyjnego”.

W uzasadnieniu autor petycji podnosi, że ustawa nie przewiduje trybu sądowej kontroli czynności Komendanta Wojewódzkiego lub Stołecznego Policji, jaką jest zarządzenie o odmowie udzielenia środków ochrony i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka. Wnioskodawca uważa, że obecne zapisy ustawy, które zezwalają na złożenie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przez ten sam organ są niewystarczające, co może prowadzić do ich sprzeczności z art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 45 stanowi: każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny sąd.

Zgodnie z art. 78 Konstytucji każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarżenia określa ustawa.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. (Dz. U. UE. L. z 2012 r. 315.57) ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw, ma na celu zapewnienie, by ofiary przestępstwa otrzymały odpowiednie informacje, wsparcie i ochronę oraz by mogły uczestniczyć w postępowaniu karnym (art. 1). Ponadto, państwa członkowskie zapewniają, by ofiary były uznawane i by traktowano je z szacunkiem, w sposób taktowny, zindywidualizowany, profesjonalny oraz niedyskryminacyjny we wszelkich kontaktach ze służbami wsparcia ofiar lub służbami świadczącymi usługi w zakresie sprawiedliwości naprawczej, lub właściwymi organami działającymi w ramach postępowania karnego. Prawa określone w niniejszej dyrektywie stosuje się do ofiar w sposób niedyskryminacyjny, również niezależnie od ich prawa do pobytu (art. 1 ust. 1).

Przy stosowaniu dyrektywy państwa członkowskie zapewniają, by w przypadkach gdy ofiarą jest dziecko, w pierwszym rzędzie brano pod uwagę najlepsze zabezpieczenie jego interesu, który należy ocenić indywidualnie dla każdego przypadku. Pierwszeństwo ma podejście dostosowane do dziecka, uwzględniające wiek dziecka, poziom jego dojrzałości, jego opinie, potrzeby i obawy. Dziecko i osoba sprawująca nad nim władzę rodzicielską lub inny przedstawiciel prawny dziecka, o ile takie osoby istnieją, są informowani o wszelkich środkach lub prawach adresowanych w szczególny sposób do dziecka (art. 1 ust. 2).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z 13 grudnia 2011 r. (Dz. U. UE. L. 2011 r. 338.2) w sprawie europejskiego nakazu ochrony określa zasady pozwalające organowi sądowemu lub równoważnemu organowi w państwie członkowskim, w którym przyjęto środek ochrony służący ochronie osoby przed czynem zabronionym innej osoby mogącem zagrozić jej życiu, nietykalności fizycznej lub psychicznej, godności, wolności osobistej lub nietykalności seksualnej – wydać europejski nakaz ochrony, dzięki któremu właściwy organ w innym państwie członkowskim może nadal chronić daną osobę na terytorium tego innego państwa członkowskiego w przypadku wystąpienia działań wyczerpujących lub przypuszczalnie wyczerpujących – w świetle prawa krajowego państwa wydającego – znamiona przestępstwa (art. 1).

Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21) określa zasady, warunki i zakres stosowania środków ochrony i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka oraz osób im najbliższych, jeżeli w związku z toczącym się albo zakończonym postępowaniem karnym z udziałem pokrzywdzonego lub świadka albo postępowaniem karnym skarbowym z udziałem świadka istnieje zagrożenie dla życia lub zdrowia tych osób (art. 1 ust. 1).

Środki ochrony i pomocy mogą być stosowane przed wszczęciem postępowania karnego lub karnego skarbowego, jeżeli zagrożenie życia lub zdrowia ujawni się w toku podjętych czynności operacyjno-rozpoznawczych lub postępowania sprawdzającego, o którym mowa w art. 307 Kodeksu postępowania karnego (art. 1 ust. 2).

Zgodnie z art. 3 ustawy do środków ochrony i pomocy należą:

1) ochrona na czas czynności procesowej (może być udzielona przy zagrożeniu dla życia i zdrowia osoby chronionej i może polegać na obecności funkcjonariuszy policji w pobliżu osoby chronionej w trakcie czynności procesowej z jej udziałem, w drodze do miejsca przeprowadzania tej czynności lub w drodze powrotnej – art. 4 ust. 1 i 2.);

2) ochrona osobista (może być udzielona w przypadku wysokiego stopnia zagrożenia życia lub zdrowia osoby chronionej w związku z postępowaniem karnym lub karnym skarbowym, jeżeli zachodzi konieczność długotrwałej ochrony, w sprawach, w których rozpoznanie w pierwszej instancji należy do właściwości sądu okręgowego, oraz w sprawach o przestępstwa określone w art. 197 § 1 i 2 oraz art. 207 Kodeksu karnego, a w szczególności uzasadnionych przypadkach także w innych sprawach);

Ochrona osobista może polegać na: stałej lub czasowej obecności funkcjonariuszy policji w pobliżu osoby chronionej, czasowej obserwacji osoby chronionej i otoczenia, w którym przebywa, wskazaniu osobie chronionej bezpiecznych miejsc przebywania oraz czasu i bezpiecznego sposobu przemieszczania się, określeniu zakresu, warunków i sposobu kontaktowania się osoby chronionej z innymi osobami.

3) pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu (może zostać udzielona w przypadku wysokiego stopnia zagrożenia życia lub zdrowia osoby chronionej w związku z postępowaniem karnym lub karnym skarbowym, jeżeli zachodzi konieczność długotrwałej ochrony, a inne środki ochrony i pomocy mogą być niewystarczające).

Pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu polega na podejmowaniu czynności organizacyjnych umożliwiających osobie chronionej pobyt w innym miejscu niż dotychczasowe poprzez: udostępnienie tymczasowego lokalu mieszkalnego, pomoc w wynajęciu mieszkania, w przeprowadzce lub zagospodarowaniu, pomoc w załatwieniu ważnych spraw życiowych związanych ze zmianą miejsca pobytu (art. 6 ust. 2).

Środków ochrony i pomocy udziela komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji, w którego okręgu mają miejsce pobytu pokrzywdzony, świadek lub osoby im najbliższe, wobec których ma być stosowany środek ochrony lub pomocy (art. 3 ust. 2).

Środki ochrony i pomocy udzielane są na pisemny wniosek (art. 12 ust. 1):

1. Pokrzywdzonego lub świadka, złożony za pośrednictwem organu prowadzącego

czynności operacyjno-rozpoznawcze albo postępowanie sprawdzające lub przygotowawcze albo sądu, który może przedstawić pisemną opinię w przedmiocie wniosku.

2. Organu prowadzącego czynności operacyjno-rozpoznawcze albo postępowanie sprawdzające lub przygotowawcze albo sądu, złożony za zgodą pokrzywdzonego lub świadka.

Zarządzenie o udzieleniu środków ochrony i pomocy wydaje właściwy komendant Policji w terminie nie dłuższym niż 14 dni od otrzymania wniosku, po przeprowadzeniu oceny okoliczności uzasadniających udzielenie tych środków odpowiednio do stopnia zagrożenia dla osób chronionych. Zarządzenie o udzieleniu środka ochrony i pomocy podlega natychmiastowemu wykonaniu (art. 12 ust. 3).

O udzieleniu lub odmowie udzielenia środków ochrony i pomocy niezwłocznie powiadamia się osobę chronioną, której dotyczy zarządzenie, oraz sąd albo organ, prowadzący czynności operacyjno-rozpoznawcze, a w postępowaniu przygotowawczym organ nadzorujący to postępowanie (art. 12 ust. 4).

Zgodnie z art. 12 ust. 5 osoba, której odmówiono udzielenia środków ochrony i pomocy, może w terminie 7 dni od dnia powiadomienia o odmowie złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Jeżeli nie ujawniły się nowe okoliczności, ponowny wniosek o udzielenie środków ochrony i pomocy nie podlega rozpatrzeniu, o czym zawiadamia się wnioskodawcę.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 ze zm.) w art. 1 określa, zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

INFORMACJE DODATKOWE:

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie w postanowieniu z dnia 30 listopada 2018 r. sygn. akt III SAB/Kr 145/18 wypowiedział się w sprawie dopuszczalności kontroli sądowej przez sądy administracyjne, zarządzenia wydanego przez właściwego komendanta Policji, dotyczącego przyznania środków ochrony dla pokrzywdzonego i świadka.

Sąd w uzasadnieniu postanowienia zauważył, że zarządzenie, o którym mowa w art. 12 ust. 3 ustawy o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka nie mieści się w katalogu aktów prawnych, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 1-4a Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Nie jest ono bowiem ani decyzją ani postanowieniem, czy też innym aktem z zakresu administracji publicznej, gdyż wydaje się je wtedy, gdy w związku

z toczącym się albo zakończonym postępowaniem karnym z udziałem pokrzywdzonego lub świadka albo postępowaniem karnym skarbowym z udziałem świadka istnieje zagrożenie dla życia lub zdrowia tych osób.

Skoro zatem przyznanie środków ochrony i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka nie podlega kontroli sądu administracyjnego, gdyż nie następuje w formie decyzji, postanowienia, aktu lub innej czynności, o której mowa w art. 3 § 2 pkt 1-4a Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, to również bezczynność w przyznaniu tych środków ochrony i pomocy nie należy do kognicji sądów administracyjnych.

OPRACOWAŁ

Maciej Kowalski

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz